

# MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA

2220

Na temelju članka 104. Zakona o azilu (»Narodne novine« broj 79/07, 88/10), ministar znanosti, obrazovanja i sporta, uz suglasnost ministra unutarnjih poslova, donosi

## ODLUKU

### O NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU HRVATSKOGA JEZIKA ZA TRAŽITELJE AZILA, AZILANTE I STRANCE POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM STARIJE OD 15 GODINA RADI PRISTUPA SREDNJOŠKOLSKOM OBRAZOVNOM SUSTAVU I SUSTAVU OBRAZOVANJA ODRASLIH

#### I.

Ovom se Odlukom donosi Nastavni plan i program hrvatskoga jezika za tražitelje azila, azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom starije od 15 godina radi pristupa srednjoškolskom obrazovnom sustavu i sustavu obrazovanja odraslih.

#### II.

Sadržaj Nastavnog plana i programa hrvatskoga jezika za tražitelje azila, azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom starije od 15 godina radi pristupa srednjoškolskom obrazovnom sustavu i sustavu obrazovanja odraslih iz točke I. sastavni je dio ove Odluke.

#### III.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u »Narodnim novinama«.

Klasa: 602-01/11-01/00418

Urbroj: 533-19-12-0007

Zagreb, 30. srpnja 2012.

Ministar  
**dr. sc. Željko Jovanović**, v. r.

### NASTAVNI PLAN I PROGRAM HRVATSKOGA JEZIKA ZA TRAŽITELJE AZILA, AZILANTE I STRANCE POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM STARIJE OD 15 GODINA RADI PRISTUPA SREDNJOŠKOLSKOM OBRAZOVNOM SUSTAVU I SUSTAVU OBRAZOVANJA ODRASLIH

#### 0. UVOD

Ovaj program služi učenju hrvatskoga jezika, povijesti i kulture za tražitelje azila, azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom te upute o načinu provođenja programa i

provjeri znanja tražitelja azila, azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom radi pristupa obrazovnomu sustavu. Cilj je nastave hrvatskoga kao inoga jezika usmena i pisana komunikacijska kompetencija na hrvatskome jeziku proširena dijelovima društvenokulturne, međukulturne te čitalačke kompetencije. Znanje hrvatskoga kao inoga jezika, navedenim skupinama učenika to je znanje stranoga jezika (bar u prvome razdoblju učenja, poslije im hrvatski može postati drugi jezik) jedna je od *ključnih kompetencija* koje pojedinac treba steći kako bi poboljšao svoje mogućnosti tijekom obrazovanja porastom osobne pokretljivosti i zapošljivosti, mogućnošću ravnopravnoga i kritičkoga pribavljanja informacija, korištenja izvorima znanja i dr.

### 0.1. Trajanje programa i broj sati

Očekivano je trajanje programa od šest do devet mjeseci, a razina znanja otprilike A1.2, što omogućuje temeljnu komunikaciju na hrvatskome jeziku. Moguće je da pojedini korisnici programa (primjerice oni koji već vladaju nekim slavenskim jezikom) nakon završetka programa postignu razinu višu od predviđene (A2 ili B1). Na brzinu ovladavanja stranim jezikom djeluje mnogo različitih čimbenika (poput materinskoga jezika, ostalih jezika kojim tko vlada, okolnosti učenja, motivacije, pojedinačnih obilježja), naročito u posebnim situacijama u kojima se mogu naći polaznici programa azilanata, tražitelja azila i stranaca pod zaštitom. Stoga nije moguće točno navesti broj sati koji će im biti potreban za ovladavanje hrvatskim jezikom. Može se pretpostaviti da bi navedeni inojezični učenici mjesečno trebali imati prosječno 40-48 sati nastave hrvatskoga jezika za devetomjesečni program, a prosječno 60-70 sati za šestomjesečni program, 26 tjedana. Tjedno bi to bilo bar 8, a prosječno 10-11 sati za devet mjeseci (39 tjedana) ili bar 12, a prosječno 15-17 sati za šest mjeseci (26 tjedana) nastave hrvatskoga kao inoga jezika (ili inojezičnoga hrvatskoga, kraticom HIJ).

### 0.2. Struktura programa

Program se sastoji se od dva glavna dijela. Prvi je područje hrvatskoga jezika i jezičnoga izražavanja, a uključuje teme namijenjene ovladavanju hrvatskim kao inim jezikom. Drugi je područje hrvatske kulture i povijesti. Oba dijela navode preporučeni redoslijed tema. Redoslijed tema može se promijeniti ako za to postoje razlozi. Moguće je i neke od postignuća i ključnih pojmova nuditi različitim redoslijedom. Važno je da se sve teme obrade.

#### 0.2.1. Hrvatski jezik

Nastavno područje Jezik i jezično izražavanje uključuje 10 tematskih područja. Uz svaku temu najprije se donose neka od glavnih obrazovnih postignuća, potom postignuća u svakoj od četiri jezične djelatnosti (slušanje, čitanje, govorenje, pisanje), komunikacijski obrasci te primjeri ključnih riječi i izraza (navedeni popis ne navodi iscrpno rječnik kojim je potrebno ovladati).

*Teme –*

1. Pozdravi i upoznavanje
2. Najčešći izrazi svakodnevnih razgovora
3. Dijelovi tijela, zdravlje
4. Odjeća i obuća, kupovina
5. Hrana i piće
6. Brojevi, vrijeme, doba dana

7. Dom i obitelj, rodbina

8. Priroda

9. Okolina i slobodno vrijeme

10. Učenje i rad

Broj tema može se povećati tako da se uz pojedinu temu dodaju i druge teme koje se na nju prirodno nadovezuju, posebno ako prilike to zahtijevaju. Moguće je uvoditi i posve druge teme u području jezičnoga izražavanja, prema potrebama i zanimanju učenika, ali ne umjesto navedenih tema, nego uz njih.

#### 0.2.2. Hrvatska kultura i povijest

Kulturno-povijesni dio sastoji se od sedam tematskih područja. Uz svaku su temu navedena obrazovna postignuća i ključni pojmovi.

*Teme –*

1. Simboli domovine i službeni jezik
2. Županije i gradovi Republike Hrvatske (i Zagreb kao glavni grad)
3. Društvena i kulturna obilježja Republike Hrvatske
4. Republika Hrvatska i njezino europsko okruženje (susjedne zemlje, EU)

Samostalnost Republike Hrvatske

5. Hrvatska tijekom povijesti

Prirodne i kulturno-povijesne znamenitosti Hrvatske

Osobe koje budu izvodile Program iz područja hrvatske povijesti i kulture mogu ponuditi popis važnih osoba iz kulturnoga, javnoga i sportskoga života prilagoditi (suziti, proširiti) potrebama azilanata koje će poučavati te vlastitomu odabiru. U toj je prilagodbi najvažniji orijentir obrazovno postignuće za tražitelja azila, azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom

### 0.3. Pristupi i procjenjivanje

Obrazovni ciljevi nastave hrvatskoga kao inoga jezika podrazumijevaju postupno razvijanje sposobnosti slušanja i razumijevanja usmenih poruka, sposobnost pravilnog izgovora glasova, riječi i rečenica hrvatskoga jezika u govornome međudjelovanju i govornoj proizvodnji, sposobnost čitanja i razumijevanja riječi, rečenica i kraćih tekstova, kao i sposobnost primjene osnovnih pravopisnih pravila hrvatskoga jezika u pisanju riječi, rečenica i kraćih poruka.

#### 0.3.1. Jezični razvoj

*Leksički razvoj –* Kako je razvoj prijamnih jezičnih vještina, slušanja i čitanja, proces koji uključuje stvaranje pretpostavaka, dopunjavanje i biranje, tehnike i strategije potrebne i izvan nastave stranih jezika, učenike treba poticati da nepoznate riječi i izričaje prvo pokušaju razumjeti primjenom postojećega znanja, konteksta i pomoću strategija za razumijevanje. Naime, materijali za učenje hrvatskoga jezika, posebno izvorni, sadržavat će zbog autentičnosti teksta i leksičke jedinice kojima inojezični učenici ne trebaju ovladati na proizvodnoj razini. Dovoljno je da ih razumiju u kontekstu.

*Gramatički razvoj* – Pri obradbi gramatike treba se služiti istraživačkim učenjem kako bi se učenike navelo da samostalno uočavaju analogije i jezične pravilnosti, tj. da sami otkrivaju jezične zakonitosti i gramatička pravila, bez suvišne uporabe metajezika. To se postiže postupno: učenici najprije uočavaju, prepoznaju i sakupljaju nove gramatičke strukture, potom ih razvrstavaju te ih naposljetku usustavljaju i formuliraju pravilo. Razmišljajući, rješavajući probleme i primjenjujući stečeno znanje učenici tako sami stvaraju novo znanje. Kao i leksik, materijali za učenje hrvatskoga jezika, posebno izvorni, sadržavat će zbog autentičnosti teksta i gramatičke jedinice kojima inojezični učenici ne trebaju ovladati na proizvodnoj razini niti je njih nužno obrađivati na nastavi. Dovoljno je da ih učenici prepoznaju u kontekstu i razumiju njihovu ulogu.

### **0.3.2. Razine poznavanja hrvatskoga jezika**

Učenici koji se po dolasku u Republiku Hrvatski po prvi put susreću s hrvatskim jezikom, posebno oni koji ga uopće ne poznaju, počet će se razinom A1. Radi poticanja njihova jezičnoga razvoja, a poznato je da je motivacija jedan od najvažnijih čimbenika uspjeha u ovladavanju jezikom, moguće je teme podijeliti na dvije razine, tako da prvih pet bude razina A1.1., a drugih pet razina A1.2.

Učenici koje donekle poznaju hrvatski jezik ili neki drugi slavenski jezik, posebno kao materinski ili glavni komunikacijski jezik, obrađuju iste teme, ali na višoj razini (A2) sa širim rječnikom i složenijim komunikacijskim obrascima (ovisno o predznanju, sklonostima i motivaciji učenika). I za njih se predlaže podjela na dvije razine: A2.1 i A2.2.

Podjela na više razina može osim motivacije imati i drugu svrhu: azilanti i ostali inojezični korisnici ovoga programa možda će mijenjati mjesto boravka (češće nego druge skupine inojezičnih učenika hrvatskoga) pa će tako moći nastavljati učenje hrvatskoga na novim zaokruženim tečajevima.

### **0.3.3. Procjenjivanje jezičnoga znanja**

Na kraju svakoga jezičnoga razdoblja potrebno je organizirati ispitivanje svih jezičnih djelatnosti kako bi se utvrdio stupanj njihove ovladanosti. Podjela na razine A1.1, A1.2, A2.1, A2.2. omogućuje izdavanje potvrda o završenome stupnju hrvatskoga kao inoga jezika. Preporučuje se da ocjenjivanje u prvoj razini, A1, bude samo formativno.

### **0.3.3. Procjenjivanje znanja kulture i povijesti**

Poznavanje osnovnih podataka iz hrvatske kulture i povijesti, što uključuje i podatke o Europskoj uniji, potrebno je uskladiti sa stupnjem jezičnoga znanja azilanata, stranaca pod privremenom zaštitom i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. Budući da u pojedinim slučajevima ne će biti ni jednoga drugoga zajedničkoga jezika kojim bi se moglo ispitati poznavanje kulture i povijesti osim hrvatskoga, da ne bi jezično nedovoljno znanje onemogućilo pokazivanje kulturnoga i povijesnoga, trebat će jezično prilagoditi ispite.

## **1. HRVATSKI JEZIK I JEZIČNO IZRAŽAVANJE**

### **1.1. POZDRAVI I UPOZNAVANJE**

#### **1.1.1. Obrazovna postignuća**

Usporediti hrvatski i materinski glasovni sustav i način pisanja.

Čitanje i pisanje tiskanih i pisanih slova.

Čuti, pravilno izgovoriti i u pismu razlikovati riječi i skupine riječi hrvatskoga jezika.

Osvještavanje odnosa latiničke abecede i ostalih pisama; glasovna abeceda.

Razumjeti razgovijetan polakši govor.

Razumljivo izgovarati riječi i neraščlanjene kraće rečenice.

Usvojiti i rabiti jednostavnije izraze potrebne za svakodnevnu komunikaciju.

Pravilno rabiti svakodnevne izraze u novim komunikacijskim situacijama, prilikom susreta.

### **1.1.2. Jezične djelatnost**

*Slušanje:* Mogu razumjeti osnovne svakodnevne pozdrave i osnovne podatke o drugim osobama kada im se govori polako, razgovijetno i s duljim stankama. Mogu razumjeti jednostavna pitanja o sebi.

*Čitanje:* Mogu prepoznati/razumjeti jednostavne svakodnevne pozdrave, izraze i jednostavna pitanja.

*Govor:* Mogu postavljati i odgovarati na jednostavna pitanja, koristiti se osnovnim pozdravima i izrazima pri susretu i na odlasku.

*Pisanje:* Mogu u nekoliko jednostavnih rečenica predstaviti sebe.

### **1.1.3. Komunikacijski obrasci**

*Pozdravljanje:* Dobar dan. (Dobro jutro. Dobra večer.) Laku noć. Kako si? Kako ste?

*Obraćanje:* *Izvoli./Izvolite., Oprosti./Oprostite. Molim Vas/te.*

*Odgovaranje:* *Hvala. Da, jesam; Ne, nisam; Ništa, ništa. Da, hvala. Ne, hvala. Dobro, a Vi?*

*Predstavljanje:* *Ja sam..., Ti si.... Ovo je...*

*Identifikacija:* *Ovo je ..., Tamo je ..., Ovo se zove...*

*Upoznavanje:* *Kako se zoveš? Kako se zovete? Odakle si? Odakle ste?*

*Traženje pomoći u komunikaciji:* *Ne razumijem, Možete li ponoviti?, Kako se kaže..?, Što znači..?*

### **1.1.4. Primjeri ključnih riječi i izraza**

Hvala. Molim. Dobro./Loše.

Dijelovi dana: dan, noć, jutro, večer

*Sredstva za pisanje:* olovka, penkala, flomaster, kreda, računalo...

*Vrste tekstova:* rukopisna, tiskano – novine, knjiga...

## **1.2. NAJČEŠĆI IZRAZI SVAKODNEVNIH RAZGOVORA**

### **1.2.1. Obrazovna postignuća**

Imenovati osobe i predmete.

Znati oblikovati jednostavna pitanja i kratke odgovore.

Usvojiti primjerene komunikacijske obrasce pri susretu.

Izraziti osnovne potrebe (obraćanje, ispričavanje, zahvaljivanje) i tražiti pomoć.

Znati ponuditi, prihvatiti i odbiti što, ispričati se i zahvaliti.

Poštivati pravila pristojnoga razgovaranja.

Znati se služiti prikladnim riječima s obzirom na nečiji društveni položaj.

### 1.2.2. Jezične djelatnosti

*Slušanje:* Mogu razumjeti jednostavna pitanja ako su im postavljena polako i razgovijetno.

*Čitanje:* Mogu razumjeti jednostavna pitanja i kratke odgovore na njih, svakodnevne izraze isprike i zahvale, kao i jednostavne rečenice vezane uz izražavanje osnovnih potreba.

*Govor:* Mogu oblikovati jednostavna pitanja i davati kratke odgovore. Mogu izraziti osnovne potrebe, mogu od nekoga nešto tražiti i nekome nešto dati, mogu se ispričati i prihvatiti ispriku, zahvaliti se, složiti se, mogu zatražiti pomoć.

*Pisanje:* Mogu napisati nekoliko rečenica o sebi i drugima.

### 1.2.3. Komunikacijski obrasci

Ispravljanje: *čekaj, pazi.*

Identifikacija, potvrđivanje, ispravljanje: *ovo je..., ja sam...; da, jesam; ne, nisam...*

Slaganje i neslaganje sa sugovornikom: *da, slažem se, točno; ne, ne slažem se, nije točno*

Izražavanje zadovoljstva i nezadovoljstva: *u redu je; nije u redu;*

Izražavanje razočarenja: *šteta, žao mi je*

Izražavanje potreba i raspitivanje o njima:	<i>Jesi li gladan/žedan/umoran? Jesam./Nisam.</i> <i>Smijem li izaći? Možeš/Možete li mi pomoći?</i> <i>Hoćeš ... Voliš li ...? Volim./Ne volim.</i> <i>Imaš li...? Imam./Nemam.</i>
---	---

Zahvaljivanje: *hvala; hvala lijepa; puno hvala; molim; nema na čemu*

Ispričavanje: *prostite, žao mi je, šteta*

### 1.2.4. Primjeri ključnih riječi i izraza

koliko, kad, gdje, što

mlad, star; muško, žensko; poznat: nepoznat

mladić, djevojka, muškarac, žena

gospodin, gospođa, dijete

prijatelj, prijateljica; susjed, susjeda

profesor, profesorica, učitelj, učiteljica, učenik, učenica

ući, uđite, sjedni, ustani,

daj, piši, gledaj, slušaj, reci, ponovi...

### **1.3. DIJELOVI TIJELA I ZDRAVLJE**

#### **1.3.1. Obrazovna postignuća**

Opisati nečiji izgled (visina, boja kose, dob...)

Izreći nečije temeljne osobine.

Imenovati dijelove tijela.

Izraziti raspoloženje i osjećaje.

Opisati nečije zdravstveno stanje.

Imenovati riječi povezane sa zdravljem.

Imenovati glavne i redne brojeve do 100.

#### **1.3.2. Jezične djelatnosti**

*Slušanje:* Mogu razumjeti osnovne riječi za dijelove tijela, kao i jednostavne rečenice o izgledu i stanju osobe. Mogu razumjeti brojeve do 100.

*Čitanje:* Mogu razumjeti jednostavne opise osoba, vanjski izgled; osnovne osobine (sretan, tužan, zadovoljan...).

*Govor:* Mogu opisati sebe i druge osobe, izraziti osjećaje i raspoloženje.

*Pisanje:* Mogu u nekoliko jednostavnih rečenica opisati sebe i druge osobe.

#### **1.3.3. Komunikacijski obrasci**

Komentiranje čijega izgleda (opisivanje): *Visok/visoka je, ima dugu kosu...*

Davanje (primjerenih) komplimenata: *Imaš lijepe oči.*

Pristojno ukazivanje na nedostatke: *Više mi se sviđala duga kosa.*

Raspitivanje o drugome: *Koliko imaš godina? Koliko imate godina?*

Izražavanje raspoloženja i stanja: *Boli me zub/glava. Nije mi dobro. Bolestan sam. Vruće mi je.*

#### **1.3.4. Primjeri ključnih riječi i izraza**

*Izgled osobe:* visok, nizak, mlad, star, privlačan, neprivlačan;

smeđih/plavih očiju, kratke/duge kose; brada, brkovi, naočale...

*Osjetila i osjeti vida:* svjetlo, tama, boje; sluha: tišina, buka, glazba;

*Stanja i raspoloženja:* umoran, pospan, sretan, zdrav, bolestan...

*Dodiri:* dodirivati, udarati, tući;

*Okus:* slatko, gorko, kiselo, ljuto, slano; njuha: miris, smrad

*Brojevi:* od 1 do 100

*Ustanove:* bolnica, ambulanta, ljekarna;

*Zanimanja.* liječnik, liječnica, medicinska sestra

recept, uputnica, nalaz

lijek, sirup, tablete, kapi, zavoj...

## **1.4. ODJEĆA I OBUĆA, KUPOVINA**

### **1.4.1. Obrazovna postignuća**

Imenovati osnovne odjevne predmete.

Imenovati boje dugina spektra, crnu i bijelu

Opisati različite odjevne predmete i obuću, njihov sastav i namjenu.

Opisati način kako je tko odjeven.

Razumjeti i rabiti osnovne obrasce prilikom kupovine.

### **1.4.2. Jezične djelatnosti**

*Slušanje:* Mogu razumjeti osnovne riječi za odjeću, boje, kao i jednostavne rečenice o odjevnim predmetima i obući. Mogu razumjeti osnovne rečenice u trgovanju.

*Čitanje:* Mogu razumjeti jednostavne opise vrste i namjene odjeće i obuće. Mogu razumjeti oglase kojim se nešto nudi i prodaje, te natpise u trgovinama.

*Govor:* Mogu obaviti kupnju odjeće u trgovini, opisati svoju i tuđu odjeću.

*Pisanje:* Mogu u nekoliko jednostavnih rečenica opisati svoj i tuđi način odijevanja, boje i oblike predmeta.

### **1.4.3. Komunikacijski obrasci**

Izražavanje zadovoljstva i nezadovoljstva: *Sviđa mi se./Ne sviđa mi se.; Radije bih..., Više volim...*

Izražavanje sviđanja i nesviđanja (davanje komplimenata): *Ljubazni ste. To ste dobro rekli...*

Primanje komplimenata i odgovori na njih: *Hvala na komplimentu, Lijepo od Vas*

Izražavanje molbe: *Molim Vas..., Možete li.../Trebam veći/manji broj;*

Međudjelovati u kupovanju: *Gdje mogu kupiti...? Koliko košta...? Može li se zamijeniti?Imate li što jeftinije/veći broj/u drugoj boji...; Nosim/Trebam broj... Preskupo je.*

### **1.4.4. Primjeri ključnih riječi i izraza**



*Plaćanje:* platiti gotovinom, kreditnom karticom, čekom, na rate...

*Boje:* crvena, plava, žuta, zelena...; crna, bijela, siva

*Zajednička odjeća:* kaput, pidžama,

*Ženska odjeća:* haljina, suknja, spavaćica, grudnjak...

*Muška odjeća:* kravata...

*Dječja odjeća i potrepštine:* pelene...

## **1.5. HRANA I PIĆE**

### **1.5.1. Obrazovna postignuća**

Imenovati osnovnu hranu i piće po kategorijama, počevši od najčešćih koji se pojavljuju.

Izreći što od navedene hrane voli ili ne voli.

Razumjeti riječi za načine pripreme hrane.

Imenovati posude u kojima se služi hrana, pribor za jelo.

Razgovarati o tipičnim jelima zemlje iz koje dolazi (namirnice, način spravljanja).

Izraziti količinu.

Napisati i razumjeti kratak recept (za svoje omiljeno jelo ili tipično jelo svoje zemlje).

Voditi razgovor pri kupnji prehrambenih proizvoda u trgovini, na tržnici, u pekarnici.

Naučiti naručiti hranu i piće u restoranu.

### **1.5.2. Jezične djelatnosti**

*Slušanje:* Mogu razumjeti osnovne riječi za hranu i piće, kao i jednostavne izraze i razgovore vezane uz kupnju hrane i pića u trgovini ili naručivanje u restoranu.

*Čitanje:* Mogu prepoznati riječi za hranu i piće, mogu razumjeti jednostavne upute o pripremi određenih jela, kao i jela u jelovniku.

*Govor:* Mogu obaviti kupnju hrane i pića na tržnici ili u trgovini, mogu naručiti nešto za jelo i piće u restoranu. Mogu razgovarati o hrani, izreći koju hranu vole jesti.

*Pisanje:* Mogu sastaviti popis za kupnju hrane i pića, napisati kratke recepte i upute o pripremanju hrane.

### **1.5.3. Komunikacijski obrasci**

Izražavanje želje: *želim; želio bih, željela bih; hoćeš li?; želiš li?*

Izražavanje sklonosti: *radije, više volim, ne volim, (ne) sviđa mi se, mrzim*

Traženje, zahtijevanje: *molim Vas, dajte mi, treba mi, hoću, želim*

Prihvatanje i odbijanje: *Hvala!; hoću; može; ne, hvala; ne bih; ne želim; ne mogu.*

*Ne jedem...; Alergičan sam na...; Ne volim ...*

Nazdravljanje: *Živjeli! U zdravlje! Sretno!*

Nabrajanje: *i onda, još, također, prvo... drugo; naprije...zatim...*

Davanje uputa: *stavi, uzmi, daj...*

Naručivanje: *Mogu li naručiti...? Što je u ovome jelu/od čega je ovo jelo?*

Nuđenje: *Izvolite, Hvala!; Ne, hvala; Ne mogu.*

Traženje informacija: *Kako se priprema...?; Mogu li ovdje/u Hrvatskoj kupiti/naći/naručiti...*

#### **1.5.4. Primjeri ključnih riječi i izraza**

*Vrsta hrane:* piće (voda, mlijeko, sok, vino, kava, čaj..),

jelo (kruh, povrće, voće, meso, jaja, juha, kolač, keks, bomboni, desert, začini...)

doručak, ručak, večera, užina

*Priprema hrane:* kuhanje, grijanje, pečenje...

*Okusi:* slano, slatko, kiselo, ljuto...

*Posude i pribor za jelo:* lonac, tava, zdjela, tanjur, vilica, žlica, nož, čaša, šalica...

*Mjesta gdje se jede:* kod kuće, doma, u gostima, u restoranu, u gostionici, u kafiću

*Količina:* malo, puno, mnogo, nekoliko, kilogram, dekagram, komad, čaša, šalica, boca...

*Zanimanja:* kuhar/kuharica, prodavač/prodavačica, konobar/konobarica

*Glagoli:* staviti, dodati, umiješati, peći, kuhati, ohladiti, uliti

### **1.6. BROJEVI, VRIJEME, DOBA DANA**

#### **1.6.1. Obrazovna postignuća**

Imenovati glavne i redne brojeve do 1000.

Razumjeti broj skupa (glavni broj) i poredak stvari (redni broj).

Imenovati hrvatsku valutu.

Razumjeti i izreći cijenu.

Imenovati dane u tjednu, mjesece u godini, godišnja doba, doba dana.

Naučiti važne telefonske brojeve, posebno brojeve za hitne pozive.

Izreći koliko je sati.

Izricanje datuma.

Jednostavno izricanje prošlosti i budućnosti.

Uporaba glagola vezanih uz vrijeme.

#### **1.6.2. Jezične djelatnosti**

*Slušanje:* Mogu razumjeti glavne i redne brojeve, važne telefonske brojeve (*policija, hitna pomoć, vatrogasci*), cijene. Mogu razumjeti obavijesti kada se održava neki koncert ili drugo događanje.

*Čitanje:* Mogu prepoznati/razumjeti podatke iz rasporeda javnih priredbi ili s plakata gdje i kada se nešto održava. Mogu razumjeti kratke vremenske prognoze u novinama popraćene ilustracijama.

*Govor:* Mogu se služiti brojevima, cijenama, satima. Mogu sudjelovati u jednostavnim razgovorima o dnevnom rasporedu i o vremenu.

*Pisanje:* Mogu napisati jednostavne rečenice o svojem dnevnom rasporedu, o vremenu i najdražem godišnjem dobu, kratke obavijesti o nekom događanju (npr. *datum i vrijeme proslave rođendana*).

### **1.6.3. Komunikacijski obrasci**

Ponuda ili poziv: *želite li?; hoćete li?, možete li?*

Prihvatanje ponude ili poziva: *Da, hvala, Hoću hvala*

Odbijanje ponude ili poziva: *Ne, Ne hvala, Ne ću*

Čestitanje: *čestitam, drago mi je, sretan (rođendan); sretno*

Izražavanje vremenskih odnosa prilozima: *sada je, kasnije će, Danas je ponedjeljak, Jučer je bila nedjelja, Sutra je utorak*

Traženje informacije: *Koliko stoji? Kada počinje? Kada završava?*

### **1.6.4. Primjeri ključnih riječi i izraza**

*Vrijeme:* dan, tjedan, mjesec, godina..

*Glagoli:* doći, početi, završiti, kasniti, stići, otići, doći na vrijeme, žuriti..

*Mjeseći:* siječanj, veljača, ožujak...

*Godišnja doba:* proljeće, ljeto, jesen, zima

*Doba dana:* prije podne, poslije podne, predvečer, zora  
Vrijeme u danu: dva i petnaest, pola deset, devet i trideset

*Telefonski brojevi:* policija 192, vatrogasci 93, hitna pomoć 94, opći broj 112

*Prilozi vremena:* kada?, sada, tada, onda, rano, kasno... jučer, sutra, prije, poslije

## **1.7. DOM I OBITELJ, RODBINA**

### **1.7.1. Obrazovna postignuća**

Imenovati osobine čovjeka.

Opisati svoju obitelj i imenovati rodbinske odnose.

Izražavati srodnost i pripadanje.

Znati navesti svoju narodnost, svoj(e) jezik(e) i razinu njihova znanja, svoju zemlju podrijetla i svoj status u različitim državama.

Znati izraziti bračni odnos za sebe i za druge ljude.

Imenovati različite vrste stambenih zgrada i načina stanovanja.

Opisati dijelove stana i kućanske predmete, izricanje odnosa u prostoru.

### 1.7.2. Jezične djelatnosti

*Slušanje:* Mogu razumjeti imena za članove uže i šire obitelji i osnovne izraze koji se odnose na obitelj. Mogu razumjeti i jednostavna pitanja o obitelji, domu i rodbini.

*Čitanje:* Mogu razumjeti jednostavne i kratke tekstove o obitelji (npr. tko su članovi, odakle dolaze i gdje žive, koje jezike govore), vrstama i načinima stanovanja.

*Govor:* Mogu postavljati i odgovarati na jednostavna pitanja o tome gdje žive, odakle dolaze, o osobama koje poznaju.

*Pisanje:* Mogu napisati nekoliko jednostavnih rečenica o članovima svoje obitelji i mjestu gdje žive.

### 1.7.3. Komunikacijski obrasci

Traženje informacija: *Jesi li udana/oženjen? Imaš li brata/sestru? Gdje stanuješ?*

Predstavljanje članova vlastite obitelji: *Moj brat je... Moji roditelji su...*

Opisivanje odnosa: *Ona je mamina sestra.*

Potvrđivanje: *da, udana sam; da, imam brata...*

Nijekanje: *ne, nisam oženjen, nemam djecu...*

Izricanje bračnoga statusa/partnerskoga odnosa u različitim situacijama (formalno – neformalno)

Izražavanje prostornih odnosa prijedlozima i priložima: *To je iznad/ ispod.; gore/dolje..*

### 1.7.4. Primjeri ključnih riječi i izraza

*Ljudski odnosi:* obitelj, rodbina/rođaci, prijatelji, znanci

*Članovi uže obitelji:* majka, otac, brat, sestra; suprug/supruga, djeca

*Članovi šire obitelji:* stric, strina, ujak, ujna, teta, tetak, nećaci, bratić, sestrična, djed, baka, unuk/unuka (prema potrebi prilagoditi području na kojem borave)

*Bračno stanje:* samac, oženjen, udana, rastavljen(a), udovac/udovica; žena, muž, djevojka, mladić, u vezi, slobodan...

*Društveni položaj:* narodnost, državljanstvo, azil, azilant, tražitelj azila, stranac pod supsidijarnom zaštitom, izbjeglica

*Jezici:* materinski/prvi jezik, drugi jezici, strani jezik

*Dom i stanovanje:* kuća, stan, soba, kuhinja, kupaonica, hodnik

ulaz, stepenice, prizemlje, kat

Namještaj: stol, stolice, ormar, krevet, polica...

## 1.8. PRIRODA

### 1.8.1. Obrazovna postignuća

Upoznati se s osnovnim geografskim pojmovima (more, planina, rijeka, jezero).

Imenovati floru i faunu iz najbližega okoliša.

Opisati okoliš.

Razlikovati obilježja sela i grada.

Znati predlagati aktivnosti i odgovarati na prijedloge.

### 1.8.2. Jezične djelatnosti

*Slušanje:* Mogu razumjeti osnovne nazive za pojmove iz prirode, nazive za osnovne biljne i životinjske vrste.

*Čitanje:* Mogu razumjeti jednostavne i kratke tekstove o prirodi, kućnim ljubimcima, domaćim i divljim životinjama, poznatim biljnim vrstama.

*Govor:* Mogu razgovarati o kućnim ljubimcima, u nekoliko jednostavnih rečenica opisati prirodu koja ih okružuje, mogu imenovati prirodne ljepote svoje zemlje.

*Pisanje:* Mogu napisati kratke i jednostavne rečenice o prirodi, nabrojati njezine ljepote, kao i biljne životinjske vrste Hrvatske ili zemlje iz koje dolaze.

### 1.8.3. Komunikacijski obrasci

Opisivanje svojega kraja i okoline: *Živim/Živio sam na selu/u gradu; Tamo ima mora/planina, rijeka, jezera... Ovdje nema*

Traženje informacija: *Gdje se nalazi... Ima li ovdje....; Imaš li psa/mačku?*

Pozivanje na druženje – predlaganje izleta: *Hoćeš li doći k meni u goste/Idemo na more/Idemo na izlet*

Prihvatanje poziva na druženje: *Može/Naravno./ Rado ću ići/Doći ću.*

Odbijanje poziva: *Ne mogu, žao mi je./Neću stići./ Nemam vremena.*

Planiranje izleta (dogovor s prijateljima, prikupljanje informacija o odredištu i sl.: *Najviša planina je.../Najveće more/jezero je.../Najduža rijeka je...*

Predlaganje radnje: *hajde!; hajdemo!; hoćemo li.?, možemo + infinitiv*

### 1.8.4. Primjeri ključnih riječi i izraza

*Naselja i njihovi dijelovi:* selo, grad, cesta, ulica, trg, mjesto

*Prostori:* rijeka, planina, more, jezero, šuma, park, livada...

*Glagoli:* šetati, planinariti, plivati, trčati, penjati se...

*Životinje:* pas, mačka, ptica, kokoš, svinja, krava, koza, ovca..., životinje iz kraja odakle korisnik dolazi

*Bilje:* drvo, cvijet, trava, povrće, voće (dopuniti u skladu s interesima i potrebama učenika)

## 1.9. OKOLINA, SLOBODNO VRIJEME

### 1.9.1. Obrazovna postignuća

Znati razliku u uporabi različitih glagola kretanja.

Upoznati se s različitim mjestima u gradu i u selu.

Imenovati najvažnija prijevozna sredstva.

Imenovati različite putne dokumente.

Upoznati se s najčešćim prometnim znakovima.

Upoznati se s najvažnijim ustanovama za svakodnevni život.

Voditi razgovor vezan uz usluge pojedinih ustanova (kupiti kartu, poslati pismo...)

Opisivati različite djelatnosti u slobodno vrijeme.

### 1.9.2. Jezične djelatnosti

*Slušanje:* Mogu razumjeti osnovne nazive za prijevozna sredstva, ustanove. Mogu pratiti kratke upute kako doći do određenoga odredišta pješice ili javnim prijevozom.

*Čitanje:* Mogu razumjeti kratke, jednostavno napisane upute kako stići od točke A do točke B. Mogu razumjeti jednostavne javne natpise, natpise na šalterima, na znakovima, upute na bankomatima, informacije o redu vožnje.

*Govor:* Mogu pitati za smjer, mogu se koristiti javnim prijevozom, zatražiti osnovne informacije o redu vožnje, kupiti kartu, obaviti jednostavne transakcije u banci ili pošti, mogu oblikovati jednostavna pitanja o potrebnim dokumentima za dobivanje vize /boravišta.

*Pisanje:* Mogu ispuniti formulare osobnim podacima za dobivanje npr. boravišta, naloge za plaćanje u banci ili pošti...

### 1.9.3. Komunikacijski obrasci

Traženje informacija o (administrativnim) procedurama: *Gdje se nalazi...; Kako mogu doći...?; Imate li..?*

Traženje pomoći u ispunjavanju formulara/pisanju dopisa: *Trebam.../Ne razumijem./Možete li mi pomoći?/ Traženje pomoći u razgovoru, posebno telefoniranju: Ne čujem./Molim Vas, ponovite/govorite glasnije. Molim Vas (osobu)..., Mogu li razgovarati s... Možete li mi reći kako...?*

Služenje osnovnim obrascima formalne komunikacije: *Poštovani..., Dragi...; S poštovanjem..., Pozdrav...;*

Traženje putnih informacija (o cijenama, odredištu, trajanju putovanja, vrstama karata...): *Kada polazi /dolazi vlak/autobus? Koliko stoji karta... Kako da dođem...*

Traženje i davanje uputa za snalaženje u prostoru: *Gdje je...?/Kako da dođem do...?, Skrenite lijevo/desno./Prijeđite cestu./Idite ravno.*

### 1.9.4. Primjeri ključnih riječi i izraza

*Prijevozna sredstva:* auto/autobus/avion/vlak/brod...

*Karte:* vozna karta, mjesečni/godišnji pokaz, (osobna) iskaznica, popust povratna karta, jednosmjerna karta

*Glagoli:* ići, stati, hodati, šetati, skrenuti, proći/prolaziti, prijeći/prelaziti, poći/polaziti; doći/dolaziti, stići/stizati

*Vrste kretanja:* ići pješice; ići/putovati tramvajem/autobusom/autom...

*Dijelovi kolodvora:* peron, kolosijek, izlaz, ulaz

*Putni i drugi dokumenti:* putovnica, karta, viza, garantno pismo, potvrda formular, obrazac, dokument, ugovor, račun, uplatnica

*Poštanski pojmovi:* pismo, brzojav omotnica, marka...

*Znakovi i natpisi:* prometni znakovi, putokaz, smjer, ploča, natpis, displej...

*Strane:* lijevo, desno, na sjever/jug/istok/zapad, jugoistočno, sjeverozapadno i sl.

*Sredstva sporazumijevanja:* telefon, mobitel, telefaks (faks), računalo

*Ustanove:* banka, pošta, policija, bolnica, trgovački centar

## **1.10. UČENJE I RAD**

### **1.10.1. Obrazovna postignuća**

Upoznati se s različitim vrstama škola i stupnjevima obrazovanja.

Navesti osnovne podatke o vlastitu radnomu statusu (stupnju obrazovanja, zanimanju, radnoj dozvoli i sl.)

Razumjeti osnovne podatke o poslu: posao, vrsta zaposlenja, radno vrijeme, zarada.

Razlikovati različite tipove poslova.

Imenovati zanimanja.

Imenovati ustanove vezane uz (ne)zaposlenje.

Voditi jednostavnije razgovore vezane uz traženje ili obavljanje posla.

### **1.10.2. Jezične djelatnosti**

*Slušanje:* Mogu razumjeti pitanja o zanimanju i završenoj školi, o poslovima koje znaju ili žele raditi.

*Čitanje:* Mogu razumjeti i izvući bitne informacije iz oglasa za posao (radno vrijeme, povremeni rad ili rad na određeno vrijeme, potrebna znanja, obrazovanje i vještine).

*Govor:* Mogu dogovoriti razgovor za posao, mogu kratkim i jednostavnim rečenicama odgovoriti na pitanja o školovanju, interesima, dosadašnjem radnom iskustvu.

*Pisanje:* Mogu u obrazac unijeti podatke o svojem školovanju, posebnim sposobnostima i vještinama.

### **1.10.3. Komunikacijski obrasci**

Postavljanje pitanja i odgovaranje na njih: *Što ste po zanimanju? Što ste po struci? Gdje radite?/ Imate li radnu dozvolu? Koju ste školu/fakultet završili?*

Traženje informacija: *Što ste po zanimanju?/Čime se bavite?/Gdje radite?/Kakvo je radno vrijeme?/ Kolika je plaća?*

Slaganje: *Slažem se./Može./Hoću./U redu je./Pristajem./*

Neslaganje: *Ne mogu./Radno vrijeme je predugo./ Taj posao nije za mene.*

Izricanje vlastitih znanja i sposobnosti: *Govorim... Mogu brzo pisati... Znam.; Mogu... Sposoban sam... Završio sam... Imam svjedodžbu/diplomu/Radio sam kao...*

Traženje pomoći u ispunjavanju obrazaca/pisanju dopisa/telefoniranju: *Što točno znači/Što da napišem u ovoj rubrici?/ Kako se piše?*

#### **1.10.4. Primjeri ključnih riječi i izraza**

*Zanimanja:* liječnik, bolničar, trgovac, nastavnik, vozač, policajac..

*Važne ustanove:* burza rada, centar za socijalni rad, MUP...

*Vrste zaposlenja:* stalni, povremeni, honorarni, na (ne)određeno posao

*Različiti tekstovi:* oglas za posao, molba za posao, životopis,

*Društvena davanja i primanja:* plaća, doprinosi, mirovinsko i zdravstveno osiguranje, porez, mirovina, dječji doplatak, socijalna pomoć

*Obrazovne ustanove:* stručna škola, gimnazija, večernja škola, tečaj, fakultet, sveučilište, vrtić

## **2. HRVATSKA KULTURA I POVIJEST**

Pri ostvarivanju područja kulture i povijesti *Programa hrvatskoga jezika, povijesti i kulture* osoba koja će ga izvoditi valja imati na umu razinu znanja hrvatskoga jezika tražitelja azila, azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom i sukladno tome prilagoditi sadržaje ovoga dijela programa.

### **2.1. SIMBOLI DOMOVINE I SLUŽBENI JEZIK**

#### **2.1.1. Obrazovna postignuća**

- imenovati državu
- opisati simbole RH-e
- znati da je naziv službenoga jezika i jezika javne uporabe u Republici Hrvatskoj *hrvatski standardni jezik*
- znati da hrvatski jezik ima svoja tri narječja koja su naziv dobila po obliku upitne zamjenice *što* (štokavsko narječje), *ča* (čakavsko narječje) i *kaj* (kajkavsko narječje);
- prepoznati kojim narječjem govore stanovnici županije gdje boravi tražitelj azila, azilant i stranac pod supsidijarnom zaštitom

#### **2.1.2. Ključni pojmovi**

- država, Republika Hrvatska zastava, grb, himna (*Lijepa naša domovino*)
- hrvatski standardni jezik
- štokavsko, čakavsko i kajkavsko narječje



## **2.2. ŽUPANIJE I GRADOVI REPUBLIKE HRVATSKE (I ZAGREB KAO GLAVNI GRAD)**

### **2.2.1. Obrazovna postignuća**

- imenovati glavni grad RH i navesti njegova najvažnija obilježja
- navesti broj županija u Republici Hrvatskoj; imenovati županiju gdje boravi tražitelj azila, azilant i stranac pod supsidijarnom zaštitom i njezino središte, navesti nekoliko županija u okruženju županije gdje živi tražitelj azila, azilant i stranac pod supsidijarnom zaštitom prepoznati druge županije kada se o njima govori
- imenovati najvažnije gradove Republike Hrvatske
- objasniti značaj (gospodarski, kulturni, prometni) najvažnijih gradova RH u kontekstu pripadajuće županije te Republike Hrvatske

### **2.2.2. Ključni pojmovi**

- Zagreb, glavni grad, političko, gospodarsko, prometno i kulturno središte
- najvažniji gradovi Republike Hrvatske (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Zadar, Pula, Dubrovnik)
- 20 županija RH i Grad Zagreb; županije i županijski centri u okruženju mjesta boravka tražitelja azila, azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom
- popis županija i centara:

*Bjelovarsko-bilogorska* (Bjelovar); *Brodsko-posavska* (Slavonski Brod),

*Dubrovačko-neretvanska* (Dubrovnik), *Istarska* (Pazin), *Karlovačka* (Karlovac),

*Koprivničko-križevačka* (Koprivnica), *Ličko-senjska* (Gospić), *Međimurska* (Čakovec),

*Osječko-baranjska* (Osijek), *Požeško-slavonska* (Požega), *Primorsko-goranska* (Rijeka),

*Sisačko-moslavačka* (Sisak), *Splitsko-dalmatinska* (Split), *Šibensko-kninska* (Šibenik),

*Varaždinska* (Varaždin), *Virovitičko-podravska* (Virovitica), *Vukovarsko-srijemska* (Vukovar), *Zadarska* (Zadar), *Zagrebačka* (Zagreb) i *Grad Zagreb*

## **2.3. DRUŠTVENA I KULTURNA OBILJEŽJA REPUBLIKE HRVATSKE**

### **2.3.1. Obrazovna postignuća**

- znati da RH ima Predsjednika, Sabor (parlament) i Vladu kojom predsjednik Vlade (premijer) i usporediti sa zemljom iz koje osoba dolazi
- imenovati sadašnjega Predsjednika RH
- upoznati temeljna obilježja hrvatskoga političkoga života (političke stranke)
- znati da je kuna valuta RH
- nabrojati četiri najveća sveučilišta u RH (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek)
- nabrojati slijedom sastavnice hrvatske obrazovne vertikale i znati najvažnije odrednice svake sastavnice (predškolski odgoj – neobvezatan; osnovno školovanje –

obvezatno, trajanje; srednje školstvo – neobvezatno, trajanje, državna matura; visoko školstvo ustrojeno prema europskom modelu tzv. Bolonjski proces)

- imenovati važne osobe iz kulturnoga, javnoga i sportskoga života u prošlosti i sadašnjosti; objasniti njihov značaj u kontekstu kojemu pripadaju (kulturni, javni, sportski)

### **2.3.2. Ključni pojmovi**

- Predsjednik, Sabor, Vlada, predsjednik Vlade
- političke stranke u RH
- kuna
- četiri najveća sveučilišta u RH (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek)
- vertikala hrvatskoga obrazovnoga sustava (predškolski odgoj, osnovno školstvo, srednje školstvo i visoko školstvo)
- pojedine osobe iz kulturnoga života:

*književnici:* Marko Marulić, Ivan Gundulić, Ivan Mažuranić, August Šenoa, Antun Gustav Matoš, Miroslav Krleža, Vladimir Nazor, Tin Ujević, Ranko Marinković, Ivo Andrić, Dragutin Tadijanović, Ivan Aralica, Nedjeljko Fabrio;

*skladatelji:* Julije Skjavetić, Ivan Lukačić, Vatroslav Lisinski, Ivan Zajc, Blagoje Bersa, Jakov Gotovac, Boris Papandopulo;

*graditelji, slikari i kipari:* Juraj Dalmatinac, Ivan Duknović, Julije Klović, Vlaho Bukovac, Ivan Meštrović;

*filozofi i znanstvenici:* Herman Dalmatin, Fran Petriš, Ruđer Bošković, Nikola Tesla, Andrija Mohorovičić

- pojedine osobe iz javnoga života:

vladarske obitelji Trpimirovića, Arpadovića, Anžuvina, Habsburgovaca i Karađorđevića;

Pavao Ritter Vitezović, Ljudevit Gaj, Josip Jelačić, Ivan Mažuranić, Josip Juraj Strossmayer, Ante Starčević, Stjepan Radić, Josip Broz Tito, Franjo Tuđman

- pojedine osobe iz sportskoga života: Dražen Petrović, Goran Ivanišević, Janica Kostelić, Ivica Kostelić

## **2.4. REPUBLIKA HRVATSKA I NJEZINO EUROPSKO OKRUŽJE (SUSJEDNE ZEMLJE, EU)**

### **2.4.1. Obrazovna postignuća**

- pokazati i imenovati susjedne zemlje na zemljovidu
- odrediti smještaj RH u Europi
- znati da je euro valuta Europske unije
- objasniti odnos RH i EU
- prepoznati članstvo pojedine europske zemlje EU

- imenovati najvažnija tijela EU (Vijeće EU, Europska komisija, Europski parlament, Europska središnja banka)

#### **2.4.2. Ključni pojmovi**

- susjedne zemlje RH: Republika Italija, Republika Slovenija, Republika Mađarska, Republika Srbija, Republika Bosna i Hercegovina, Republika Crna Gora
- Sredozemlje, Srednja Europa, Jugoistočna Europa
- odnos RH prema EU
- članice EU, tijela EU

### **2.5. SAMOSTALNOST REPUBLIKE HRVATSKE**

#### **2.5.1. Obrazovna postignuća**

- znati da je RH 1991. godine proglašena samostalnom i neovisnom državom
- imenovati prvoga Predsjednika RH
- znati za postojanje zakonske regulative prava azilanata i nacionalnih manjina u RH i da su prava nacionalnih manjina zajamčena Ustavom RH

#### **2.5.2. Ključni pojmovi**

- nastanak samostalne države; priznanje samostalnosti i neovisnosti
- dr. Franjo Tuđman
- Ustav Republike Hrvatske
- Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina (NN, 80/10)

### **2.6. HRVATSKA TIJEKOM POVIJESTI**

#### **2.6.1. Obrazovna postignuća**

- uočiti postojanje znamenitosti kulture Rimskoga Carstva na području gdje su naseljeni Hrvati (hrvatski dio obale Jadranskoga mora; Dioklecijanova palača, Pulska arena, Eufrazijeva bazilika)
  - usporediti znamenitosti hrvatske kulture sa zemljom i kulturnim krugom iz kojega osoba dolazi
  - znati da je Hrvatska kao država nastala u srednjemu vijeku
  - znati da je glagoljica pismo koje je sastavljeno radi pokrštavanja Slavena pa i Hrvata
  - znati da je crkvenoslovjenski/staroslovjenski sastavljen radi pokrštavanja južnoslavenskih naroda, dakle i Hrvata
  - znati da se u srednjemu vijeku na području Hrvatske koristilo svim trima pismima
- znati da se u srednjemu vijeku na području Hrvatske govorilo trima jezicima (crkvenoslovjenski/staroslovjenski, latinski i hrvatski)
- znati da je Hrvatska tijekom povijesti imala svoje vladare (kneževe i kraljeve)

- razumjeti da je Hrvatska tijekom povijesti sačuvala svoju državnu tradiciju, iako je stupala u saveze država, odnosno naroda pod zajedničkim vladarima
- razumjeti da i u Hrvatskoj jača nacionalni pokret u svjetlu europskih zbivanja u 19. st.
- razlikovati nastojanja dviju struja u vezi s nacionalnim pokretom; imenovati glavne predstavnike svake struje
- objasniti politiku suradnje hrvatskoga i srpskoga naroda početkom 20. stoljeća u Hrvatskoj čiji su tvorci bili Frano Supilo i Ante Trumbić; objasniti značaj Hrvatske seljačke stranke kao mirotvornoga i nenasilnoga pokreta za nacionalna i socijalna prava između dva svjetska rata
- znati da je u 20. st. Hrvatska bila državno povezana sa slavenskim zemljama u susjedstvu, a ponovno se osamostalila 1991.
- znati trajanje Domovinskoga rata; razumjeti smisao i značenje Domovinskoga rata
- znati da je 8. listopada 1991. Hrvatski sabor donio Odluku o raskidu državnopravnih sveza s ostalim republikama i pokrajinama SFRJ; znati da se danas taj datum slavi kao blagdan u RH
- znati da je mnogo Hrvata tijekom stoljeća iselilo (emigriralo) u inozemstvo, što zbog gospodarskih, što zbog društveno-političkih razloga; znati da su Hrvati među najraseljenijim narodima na svijetu

### **2.6.2. Ključni pojmovi**

- stari vijek, Rimsko Carstvo
- srednji vijek, hrvatsko kraljevstvo
- pokršćavanje Hrvata
- glagoljica
- crkvenoslovjenski/staroslovjenski
- supostojanje triju pisama (glagoljica, latinica i ćirilica) supostojanje triju jezika (crkvenoslovjenski/staroslovjenski, latinski i hrvatski)
- Trpimir, Branimir, kralj Tomislav (10. st., tj. 925. godina), Petar Krešimir IV., Zvonimir
- saveza država i naroda (od 1102. s Ugarskom, a od 1526. s Habsburškom monarhijom) i borba za samostalnost, kulturni identitet i jezik
- 19. st. jak nacionalni pokret, tzv. hrvatski narodni preporod
- dvije struje: južnoslavenska (Josip Juraj Strossmayer, Ljudevit Gaj, Franjo Rački) i kroatocentrična (Ante Starčević)
- Hrvatsko-srpska koalicija (Frano Supilo, Ante Trumbić) i Hrvatska seljačka stranka (Ante i Stjepan Radić)
- Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca; Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija
- Domovinski rat (1991. – 1995.)
- 8. listopada 1991. (Dan neovisnosti – blagdan)

- iseljništvo ili dijaspora (društveno-političko i gospodarsko)

## **2.7. PRIRODNE I KULTURNO-POVIJESNE ZNAMENITOSTI HRVATSKE**

### **2.7.1. Obrazovna postignuća**

- imenovati tri zemljopisne cjeline RH i pokazati ih na zemljovidu
- imenovati najveće rijeke koje protječu kroz Republiku Hrvatsku i pokazati ih na zemljovidu
- imenovati najveće jadranske otoke i pokazati ih na zemljovidu
- pokazati na zemljovidu i imenovati nacionalne parkove
- znati da Republika Hrvatska ima važne spomenike, od prapovijesti i antike do suvremenosti; neki od njih
- dio su svjetske baštine pod zaštitom UNESCO-a (Dioklecijanova palača, Pulska arena, Eufrazijeva bazilika)
- zapaziti da su hrvatski spomenici, kao i cijela kultura Republike Hrvatske, pod utjecajem srednjoeuropskoga, istočnoeuropskoga i mediteranskoga kulturnoga kruga
- znati da postoje autohtoni hrvatski kulturni proizvodi na području glazbe, nošnje, običaja, hrane;
- upoznati autohtone hrvatske kulturne proizvode koji su karakteristični za područje boravišta tražitelja azila, azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom imenovati vjerske i državne blagdane u RH-oj

### **2.7.2. Ključni pojmovi**

- nizinska, gorska i primorska Hrvatska (Jadransko more)
- rijeke (Sava, Drava, Dunav, Kupa, Zrmanja, Krka, Cetina, Neretva)
- jadranski otoci (Krk, Cres, Lošinj, Rab, Brač, Hvar, Korčula)
- nacionalni parkovi (Plitvička jezera, Paklenica, Krka, Brijuni, Mljet, Kornati, Sjeverni Velebit, Risnjak)
- spomenici povijesne kulture (Krapina, Vučedol; Dioklecijanova palača, Pulska arena, Eufrazijeva bazilika; Dubrovnik, Trogir, Šibenska katedrala, Zagrebačka katedrala sa zidinama, stari grad Varaždin, Veliki Tabor, osječka Tvrđa, riječka Trsatska kula, karlovačka Zvijezda, srednjovjekovne crkve i katedrale Zadra, Nina, Splita, Trogira i dr. dalmatinskih gradova; samostani crkvenih redova)
- tradicijska kultura (glazba, nošnje, običaji, hrana)
- blagdani u RH (Božić, Uskrs, Tijelovo, vjerski blagdani muslimana i židova; Dan domovinske zahvalnosti, Dan neovisnosti)